

BRITISK LANDBRUGS- OG HANDELSPOLITIK

FOREDRAG I NATIONALØKONOMISK FORENING DEN 21. MARTS 1939

Af S. S Ø R E N S E N

STORBRITANNIENS Landbrugsproduktion har en Værdi, der ligger mellem 200 og 250 Mill. £ aarlig -- varierende med Prisniveauet — medens Værdien af Industri- og Mineproduktionen anslaaes til mindst 3000 Mill. £.

Selv om man ikke kan maale et Erhvervs Betydning ved dets Andel i den samlede Produktionsværdi, er det dog klart, at Storbritannien er et udpræget Industriland, og at Landbruget spiller en underordnet Rolle i Samfundsøkonomien. Dette Forhold understreges yderligere derved, at knapt 1½ Mill. Personer beskæftiges ved Landbruget mod ca. 20 Mill. ved andre Erhverv.

De britiske Landmænds Stilling har under hele Frihandelsperioden været baade politisk og økonomisk svag, og først i de senere Aar er der skabt forøget Interesse for Landbrugserhvervet.

I Middelalderen og helt op til Begyndelsen af det 19. Aarhundrede var det Jordbesidderne, som havde afgørende Indflydelse paa Landets Styrelse. Ved omfattende Kornlove søgte man at beskytte Landbruget; i Perioden 1689—1815 reguleredes Importen af Korn ved vekslende Toldsatser, og desuden blev der givet Eksportpræmier for at stimulere den indenlandske Produktion.

Kornlovene var dog ikke i Stand til at hindre store Prissvingninger paa det indenlandske Marked, fordi det var det aarlige Høstudbytte, som var bestemmende for Kornpriserne. Transportforholdene var en Hindring for en livlig Omsætning af Korn Landene imellem, og i daarlige Høstaar steg Prisen til et uforholdsmæssigt højt Niveau, medens en god Høst medførte Overflod og lave Priser. Eksempelvis kan nævnes, at den aarlige Gennemsnitspris for Hvede i den førømtalte Periode varierede fra 23 til 119 sh pr. quarter (à 228,6 kg). Selv om Kornlovene ikke kunde

forhindre økonomiske Kriser inden for Landbruget, holdt Jordbesidderne dog krampagtigt fast ved disse.

Indtil Begyndelsen af det 19. Aarhundrede var Storbritannien omtrent selvforsynende med de vigtigste Fødevarer, men da Befolkningstallet i Perioden 1811—1841 steg fra 12 til 17 Millioner, og der samtidig skete en betydelig industriel Udvikling, blev Kravet om billige Fødevarer aktuelt.

I 1815 blev Kornloven ændret, saaledes at Eksportpræmien bortfaldt, og det er bekendt, at Modstanden mod hele denne Lovgivning øgedes stærkt i de næste Aartier.

Med Støtte af rige Købmænd i Manchester og den industrielle Middelstand startede Richard Cobden i 1838 Anti-Kornlovs-Ligaen, og i de følgende Aar førtes en saa kraftig Kampagne for Ophævelse af Kornlovene og Overgang til Frihandel, at den konservative Regering under Premierminister Robert Peel maatte kapitulere. I 1846 ændredes Kornlovene, saaledes at Tolden i Aarene indtil 1849 blev gradvis nedsat til 1 sh pr. quarter, men først i 1869 bortfaldt Tolden helt.

Frihandelsidéerne havde sejret, og om Medlemmerne af det daværende liberale Parti »The Whigs« sagde man spøgende, at Loven om Tilbud og Efterspørgsel var deres Religion, Dampmaskinen deres Afgud og Manchester deres hellige Stad. Manchester-Felt-raabet blev: »We shall import our foodstuffs, we shall be the workshop of the world«.

Den bekendte Landøkonom, Sir John Russell gør i »The Farm and the Nation« med Rette opmærksom paa, at Jordejere og Forpagtere ved Frihandelens Gennemførelse mistede næsten al Indflydelse paa Landets Styrelse. »England ceased to be an agricultural country and became definitely industrial and commercial; the town had won«.

I Perioden 1760—1820 udskiftedes Størstedelen af Landbrugsarealet, og Formaålet var ligesom i Danmark, at Landsbyens Bønder og Husmænd skulde bosætte sig paa de udskiftede Arealer. Lovene blev imidlertid ikke overholdt. Herremændene opkøbte i stor Udstrækning de smaa Parceller, som var tildelt Bønderne, og oprettede større Landbrug. Dette medførte, som Lord Addison skriver i »A Policy for British Agriculture«, at Udskiftningens uheldige Gennemførelse »destroyed a splendid and independent peasantry«. Middelalderens Fællesdrift blev afløst af et System, der karakteriseres ved Jordejere, Forpagtere og Landarbejdere.

FRIHANDELSPERIODEN 1846—1931.

De første 25 Aar efter Kornlovenes Ophævelse blev mod Forventning gode for Landbruget. Den voksende Befolknings Forsyning med Fødevarer hvilede endnu i Hovedsagen paa den indenlandske Landbrugsproduktion. Krigene paa Kontinentet og Borgerkrigen i De Forenede Stater vanskeliggjorde Tilførsler udefra, og Prisniveauet for Korn og Husdyrprodukter var forholdsvis højt. I Landbrugshistorien betegnes Perioden som en »unexampled era of prosperity in British agriculture«.

Da det konservative Parti under Benjamin Disraeli's Ledelse kom til Magten, fandt man det ikke tilraadeligt at sætte Landbrugsbeskyttelse paa Programmet. Disraeli udtalte bl. a., at et politisk Program skal være en Slags Trosbekendelse, og Told og Restriktioner sætter ikke Mænds Fantasi og Følelser i Bevægelse. Frihandelsidéerne havde saaledes fuldstændig sejret.

De kloge Landmænd konsoliderede deres økonomiske Forhold i de gode Landbrugsaar (1850—75), og der gennemførtes betydelige Fremskridt inden for Landbruget, men Spekulation blev ikke undgaaet. Lord Ernle skriver i »British Agriculture — Past and Present« bl. a.: »the Farmers became infected with the same spirit of gambling which in trade caused the scramble for investment in hazardous enterprises«.

De Landmænd, som havde anbragt Fortjenesten i hasarderede Foretagender, var naturligvis daarligt stillede, da den store og langvarige Landbrugskrise begyndte i 70erne.

Det var i første Omgang Prisfaldet paa Korn (Prisen paa Hvede faldt fra 57 sh pr. quarter i 1877 til 31 sh i 1886), som skabte de økonomiske Vanskeligheder, men da ogsaa Priserne paa Kvæg, Faar, Svin, Smør og Mælk faldt meget stærkt i 90erne, blev Landbrugskrisen akut.

Henvendelser til Regeringen og Parlamentet om Beskyttelse mod Konkurrencen fra Udlandet blev afvist. Det var ikke længere Landbrugets Opgave at forsyne Befolkningen med Fødevarer. Opgaven var løst ved en Handelspolitik, hvor man ombyttede Industrivarer med importerede Fødevarer.

Sir Frederic Leith Ross karakteriserer i »Agricultural Protectionism« Situationen paa følgende Maade: »Det Forenede Kongerige — Mistress of the Seas — saa ingen Vanskeligheder med Hensyn til Fødevarerforsyningen og nægtede derfor at ændre et økonomisk System, som havde muliggjort et saa blændende Fremstød i Industri og Handel«.

Landbruget maatte derfor klare sig bedst muligt uden Beskyttelse, og Resultatet blev, at man gik over til en mere ekstensiv Drift, hvilket naturligvis maatte medføre en betydelig Tilbagegang i Landbrugsproduktionen. Da Befolkningen var i stærk Vækst, maatte Importen af Fødevarer øges meget betydeligt for at dække Behovet. Her skal kun nævnes, at den aarlige Import af Smør steg fra 88 Mill. kg i 1886—90 til 410 Mill. kg i 1931, Flæsk fra 221 til 608 Mill. kg og Æg fra 56 til 156 Mill. Snese.

Man undres ofte over, at de britiske Landmænd ikke i højere Grad formaaede at tilpasse Landbrugsproduktionen til de ændrede økonomiske Forhold.

Lord Astor og Dr. Murray har i »The Planning of Agriculture« givet en Karakteristik af Kriseperioden, som maaske kan være til nogen Vejledning:

»Ved Krisens Begyndelse omkring 1880 var det britiske Landbrug langt forud for Landbruget i Danmark og andre europæiske Lande, men Storlandbruget, der maa drives ved Hjælp af lønnet Arbejdskraft, har ikke saa stor økonomisk Modstandskraft som Bonde- og Husmandsbruget, hvor Familiens Medlemmer helt eller delvis udfører Arbejdet i Bedriften. I daarlige Tider vil Bonden og Husmanden spænde Livremmen ind og arbejde mere energisk, medens Storlandmanden er uvillig til at acceptere en lavere Levestandard, og derfor kommer han i økonomiske Vanskeligheder«.

Hertil kan føjes, at Systemet Jordejer og Forpagter er langsomt virkende, naar det gælder Fremskridt. Først i 1908 fik Forpagterne nogenlunde fri Raadighed over Jordens Benyttelse, og indtil 1920 havde han ingen lovmæssig Ret til Erstatning for Forbedringer. Det har ogsaa vist sig, at det under Forpagtningssystemet er vanskeligt at etablere permanente Andelsforetagender; Forpagteren kan ikke binde sig til et økonomisk Foretagende for en længere Periode, da hans Forpagtningskontrakt kan blive opsagt med kort Varsel.

Opgangen i Prisniveauet for Landbrugets Produkter efter Aarhundredskiftet kom naturligvis ogsaa det britiske Landbrug til Gode, men der skete dog ingen væsentlig Forøgelse af Produktionen.

Under Krigen blev der truffet særlige Foranstaltninger til Dyrkning af de allernødvendigste Fødevarer. Ved Oppløjning af Græsarealer og Omlægning af Driften af det dyrkede Areal øgedes

Høstudbyttet af Hvede og Kartofler betydeligt, men dette skete paa Bekostning af andre Afgrøder. I Krigsperioden var der en væsentlig Tilbagegang i Antallet af Faar og Svin.

FORANSTALTNINGER TIL STØTTE FOR LANDBRUGET EFTER KRIGEN.

Erfaringerne fra Krigen, hvor Hungersnøden af og til bankede paa Døren, gjorde Spørgsmaalet om øget Landbrugsproduktion aktuelt. Prisfaldet efter Krigen medførte, at Landmændene gik over til ekstensiv Drift, og de opløjede Arealer blev atter udlagt til Græs.

Situationen gav Anledning til, at Premierminister Bonar Law i December 1922 nedsatte et Landbrugstribunal, som fik til Op-gave at undersøge, hvorledes Landbrugsproduktionen kunde øges. Tribunalet afgav i 1923 en foreløbig Betænkning, hvor man bl. a. henviste til, at Pløjelandet siden 1873 var gaaet tilbage med 20 pCt. og Hvedearealet halveret. For at opretholde og eventuelt for-øge Landbrugsproduktionen var Beskyttelse absolut nødvendig. Tribunalet foreslog bl. a. Told paa Maltbyg og Humle, Importbegrænsning af Kartofler, Ophævelse af den indenlandske Sukkerafgift m. m. samt et direkte Statstilskud paa 1 £ pr. acre dyrket Areal.

Ved Valget i 1923 havde det konservative Parti lidt et betydeligt Nederlag paa Beskyttelsespolitikken, og Premierminister Baldwin, der i 1925 atter var kommet til Magten, afviste i en stor Tale i Parlamentet Tribunalets Forslag.

De Undersøgelser, som Tribunalet havde foretaget, gav imidlertid Stødet til et storstilet Eksperiment vedrørende Dyrkning af Sukkerroer og Fremstilling af Sukker. »The British Sugar (Subsidy) Act, 1925« gav Regeringen Bemyndigelse til ved Statstilskud at sikre saavel Roedyrkerne som Fabrikkerne et rimeligt økonomisk Udbytte for en 10-aarig Periode. Formaalet var at vinde Erfaringer, saa der kunde skabes et solidt Grundlag for en mere permanent Sukkerindustri. Arealet steg fra 22.000 acres i 1924 til 394.000 acres i 1934, og Produktionen af indenlandsk Sukker dækker nu ca. en Fjerdedel af Forbruget.

Sukkerordningen blev et meget dyrt Eksperiment, idet Statstilskudet i 10-Aars Perioden udgjorde ca. 30 Mill. £ og Tabet ved Sukkerafgiftens Bortfald ca. 10 Mill. £. Disse Beløb svarer meget nøje til, hvad Fabrikkerne betalte Roedyrkerne. Staten leverede saaledes Raamaterialet gratis, og den Pris, der opnaaedes for

Sukkeret, dækkede kun Fremstillingsomkostningerne paa Fabrikkerne.

Sukkerordningen var Genstand for megen offentlig Kritik, og i 1934 nedsatte Regeringen et Tribunal, som fik til Opgave at undersøge Forholdene.

Tribunalet afgav en Flertals- og en Mindretalsbetænkning, idet 2 Medlemmer foreslog Afvikling, medens 1 Medlem ønskede Sukkerordningen fortsat under Statskontrol og med begrænset Tilskud.

Regeringen mente, at Hensynet til de hidtidige Dyrkere og Landets Forsyning med Sukker i Krigstid vejede saa stærkt, at Sukkerindustrien maatte fortsættes. Der er nu truffet en permanent Ordning, hvor der gives Statstilskud til en indenlandsk Sukkerproduktion paa 560.000 Tons; Udgifterne for Staten er mellem 5 og 6 Mill. £ aarlig.

OVERGANGEN TIL LANDBRUGSBESKYTTELSE OG MARKEDSORGANISATIONER.

Efter Finanskrisen i September 1931 gennemførtes straks høje Toldsatser paa forskellige Havesager, og den 29. Februar 1932 traadte en omfattende Toldlov i Kraft, hvor de fleste Landbrugsprodukter (Hvede, Majs, Kød, Flæsk og Uld dog undtaget) paa lagdes en 10 pCt. Værditold. Landene inden for Imperiet blev foreløbig fritaget for Tolden, og hermed var Grundlaget skabt for den Præferencepolitik, som blev knæsat ved Ottawa-Overenskomsten i August 1932.

Det er bekendt, at Præferencetolden for Smør er 15 sh pr. cwt., for Ost 15 pCt. ad valorem, og for Æg varierer Tolden fra 1 sh til 1 sh 9 d pr. 120 Æg. I Ottawa blev der endvidere truffet Aftale om Regulering af Importen af Bacon og Oksekød.

De her omtalte Foranstaltninger var i Virkeligheden kun Indledningen til en mere omfattende Beskyttelse af de forskellige Produktionsgrene inden for Landbruget.

For at stimulere Produktionen af Brødkorn gennemførtes i 1932 en Hvedelov, hvorved Dyrkerne af Hvede blev sikret en Minimumspris paa 10 sh pr. cwt. (ca. 22 Kr. pr. 100 kg) for et Høstudbytte paa indtil 14 Mill. hkg. Forskellen mellem Minimumsprisen og Markedsprisen dækkes ved en Afgift paa Hvedemel.

Siden Lovens Ikrafttræden er Hvedearealet steget fra 1,3 til 1,9 Mill. acres, og med normalt Høstudbytte dækkes nu ca. 25 pCt. af Brødkornsforbruget.

Flormelsafgiften har varieret med de svingende Priser paa Verdensmarkedet. I Sæsonen 1932—33 udgjorde Afgiften 4,51 Mill. £, 1933—34 7,18 Mill. £, 1934—35 6,81 Mill. £, 1935—36 5,64 Mill. £, 1936—37 1,34 Mill. £, og 1937—38 1,70 Mill. £.

Det er en Selvfølge, at Flormelsafgiften maatte medføre en Forhøjelse af Brødprisen, men Prisstigningen har dog kun udgjort mellem $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{2}$ penny for et 4 lb.'s Brød, der koster 7—9 pence, og Forbrugerne har ikke gjort Indvendinger mod Hvedeordningen.

Det viste sig, at Forøgelsen af Hvedearcalet medførte en tilsvarende Nedgang i Havre- og Bygarealet, og for at bringe Balance i Kornavlen maatte Regeringen i 1937 søge Bemyndigelse til at støtte Produktionen af Byg og Havre. Der kan efter Loven gives et Tilskud paa indtil 1 £ pr. acre, men dette er Dyrkerne ikke tilfreds med, og den nye Landbrugsminister, Sir Reginald Dorman-Smith, har fornylig i Parlamentet givet Løfte om større Statstilskud.

Lord Addison skriver i sin Bog »A Policy for British Agriculture«, at den britiske Landmand er en dygtig Producent, »but as a salesman he is deplorable. He tolerates and even seems friendly to a system that »diddles« (svindler) him out of his fair dues from January to December«.

Det var uden Tvivl Lord Addison's Mistillid til Landmændenes Forretningssans og Organisationstalent, der gav Stødet til, at han som Landbrugsminister forelagde og gennemførte Markedsloven af 1931.

Denne Lov skabte Grundlaget for en rationel Organisering af Landbrugets Produktion og Afsætning gennem de saakaldte »Marketing Schemes«.

Landbrugsminister, Dr. Addison var klar over, at en Reorganisering af de forskellige Produktionsgrene inden for Landbrugs erhvervet ikke kunde ske ad Frivillighedens Vej, og Loven foreskriver derfor, at en »Marketing Scheme« (Markedsorganisation), som er godkendt af Producenterne med $\frac{2}{3}$ Majoritet, skal gælde for alle Producenter af den paagældende Vare.

Dr. Addison hævdede, at Landmændene gennem »Marketing Schemes« ikke alene kunde gennemføre en Standardisering af Varerne, men tillige opnaa samme handelsmæssige Fordele (bargaining power), som de store industrielle Foretagender.

Disse »Marketing Schemes« har et monopolistisk Præg og griber stærkt ind i den enkelte Producents Handlefrihed. Landmændene

vilde derfor ikke gaa med til at etablere saadanne Organisationer, før der var skabt Sikkerhed for en Begrænsning af Konkurrencen udefra.

Landbrugsminister Elliot gennemførte i 1933 en Tillægslov, som bemyndiger Handelsministeren til at regulere Importen af et hvilket som helst Landbrugsprodukt. Forudsætningen for Reguleringen er dog, at der er etableret en »Marketing Scheme«, eller at en saadan er under Forberedelse for det paagældende Landbrugsprodukt.

Landbrugsminister Elliot erkendte under Forhandlingerne i Parlamentet, at Bestemmelserne om Import-Regulering er meget drastiske, men Alverdens Lande dumpede Fødevarer paa det britiske Marked, og en kvantitativ Regulering af Importen af visse Varer var derfor absolut nødvendig.

I Henhold til Markedslovene skal en »Market Supply Committee« under Hensyntagen til Markedets normale Forsyning gøre Indstilling til Board of Trade angaaende Importkvanta, og dette Udvalg har i de senere Aar medvirket ved Fastsættelsen af Bacon- og Kødkvoterne.

Forbrugernes Interesser varetages af »Consumers' Committee«, hvis Opgave det er at følge Virkningen af de forskellige »Marketing Schemes«, og Udvalget skal forhindre, at der sker en ublu Forhøjelse af Priserne.

Der er i Øjeblikket etableret »Marketing Schemes« for Humle, Kartofler, Mælk og Bacon. En kort Omtale af disse Organisationer vil klargøre, hvorledes det nye Markedssystem virker i Praksis.

Humle. »The Marketing Scheme« traadte i Kraft den 7. Juli 1932 og virker som et udpræget Producentmonopol. Humle dyrkes kun paa ca. 18.000 acres, og Markedsudvalget har fuld Kontrol over saavel Produktionen som Salget. Tolden — 4 £ pr. cwt. paa Importen fra fremmede Lande og £ 2—13—4 fra Dominions — begrænser Konkurrencen udefra.

Prisen paa Humle steg fra 8 £ pr. cwt. i 1932 til 14 £ i 1934, men dette vilde Bryggerierne ikke finde sig i, og efter Forhandling blev der truffet en fast Prisaftale, hvorefter Humlen i en 5-aarig Periode afregnes med 9 £ pr. cwt.

Humledyrkningen er blevet et Privilegium, og der handles om Retten til at dyrke denne Afgrøde.

Kartofler. Den 20. December 1933 traadte »The Marketing Scheme« i Kraft, og den har i Hovedsagen virket til Producenterens Tilfredshed.

I normale Høstaar dækker den indenlandske Kartoffelavl mellem 90 og 95 pCt. af Forbruget, og Markedsordningen er ligesom for Humlens Vedkommende et Monopol.

Udvalget har fuldstændig Kontrol over Kartoffelarealet, der er baseret paa Aarene 1931—33, og Dyrkerne maa betale en Afgift paa 5 £, for hver acre, Arealet overstiger den tildelte Kvota.

Importen reguleres ved Licenser, og desuden er der en Told paa 2 £ pr. Ton fra 1. Juli til 31. August og 1 £ pr. Ton den øvrige Del af Aaret.

Arealkontrollen har virket udmærket, idet der i hvert af de sidste 5 Aar har været dyrket ca. 600.000 acres med Kartoffler, men da Høstudbyttet varierer stærkt, har selv en monopolistisk Markedsordning ikke kunnet hindre betydelige Prissvingninger.

I de sidste 5 Sæsoner 1933—34 til 1937—38 har den gennemsnitlige Engros-Pris for sildige Kartoffler været henholdsvis 79, 97, 136, 152 og 114 sh pr. Ton. Den store Høst i 1938 har medført et betydeligt Prislefald, og trods skærpede Sorteringsbestemmelser har Markedsudvalget ikke kunnet hindre, at Markedet i indeværende Sæson har været overfyldt. Et Markedsmonopol er derfor ikke effektivt, naar den indenlandske Produktion overstiger Behovet.

Mælk. Der er siden 1933 etableret 4 »Milk Marketing Schemes«: en stor Organisation omfattende England og Wales og tre mindre »Schemes« i Skotland.

Storbritanniens geografiske Beliggenhed giver de britiske Landmænd et naturligt Monopol paa Hjemmemarkedets Forsyning med frisk Mælk, da Importen fra Kontinentet volder praktiske Vanskeligheder.

Konsummælken udbringes derfor til en Pris, der er 2—3 Gange saa høj som den Pris, der kan opnaas for Mælk til Fremstilling af Mejeriprodukter: Smør, Ost, kondenseret Mælk etc.

Før »The Marketing Schemes« var etableret, kæmpede Producenterne om Markedet for Konsummælk, og dette medførte, at der navnlig i Sommertiden opnaaedes en alt for lav Gennemsnitspris for Mælken.

Centraliseringen af Mælkesalget har haft til Opgave at ophæve den usunde Konkurrence, og der afregnes nu Producenterne en Gennemsnitspris for den leverede Mælk, hvadenten den anvendes til Konsum eller til Smør, Ost etc. I de senere Aar er 70—75 pCt. af Mælkeproduktionen afsat til direkte Konsum, medens 25—30 pCt. er anvendt til Fremstilling af Mejeriprodukter, som maa sælges til Verdensmarkedets Priser.

Eksempelvis kan nævnes, at Engros-Prisen for Konsummælk i 1937—38 var 16,26 d pr. gallon (à 4,69 kg), medens Mælken, der anvendtes til Smør, Ost, kondenseret Mælk etc. kun udbragtes til 6,88 d pr. gallon.

»The Marketing Scheme« for England og Wales har nu en Om sætning paa ca. 50 Mill. £ aarlig, og det er lykkedes at hæve Pri sen til Producenterne fra 11,83 d pr. gallon i 1933 til 12,92 d i 1938. Samtidig er der ved Kvalitetsbetaling skabt Interesse for Levering af ren og sund Mælk, og gennem Propaganda, Opret telse af Mælkebørs m. m., er Salget af Konsummælk forøget med 13 pCt.

»The Milk Marketing Schemes« er stadig under Kritik, men det er en Kendsgerning, at der er bragt System i Mælkesalget. Her til kommer, at Mælkeindustrien har taget et betydeligt Opsving, og man venter, at Storbritannien inden saa længe bliver selvforsynende med Mælkekonserves.

B a c o n. »Pigs- and Bacon Marketing Schemes«, omfattende hele Storbritannien, traadte i Kraft den 5. Juli 1933.

Markedsordningen er baseret paa Regulering af Tilførslen, og det samlede Forbrug har i hele Perioden været fastsat til ca. 550 Mill. kg Bacon og Skinker aarlig. I Forhold til Aarene 1931 og 1932 blev Tilførslen nedskaaret med ca. 20 pCt., og Formaalet hermed var at hæve Prisen til et saadant Niveau, at den inden landske Baconproduktion med Fordel kunde øges.

Markedsforholdene udviklede sig ikke helt som ventet, idet Prisen paa dansk Bacon steg fra 61 sh 6 d i 1932 til 93 sh pr. cwt. i 1934, medens britisk Wiltshire Bacon i samme Periode kun steg fra 86 til 97 sh pr. cwt. I de senere Aar har 1. Kvalitet af dansk og britisk Bacon opnaaet omtrent samme Pris.

De britiske Producenter har saaledes ikke haft samme prismæs sige Fordel ved Begrænsningen af Tilførslen som Eksportlandene, men det bør naturligvis i denne Forbindelse nævnes, at Importen fra fremmede Lande er blevet halveret, siden Baconordningen traadte i Kraft.

Den indenlandske Baconproduktion udgjorde i

1934.....	1,48	Mill. cwts.
1935.....	2,03	» »
1936.....	2,32	» »
1937.....	1,94	» »
1938.....	1,94	» »

De lave Korn- og Foderstofpriser indtil 1936 i Forbindelse med en kraftig Agitation for større Svinehold medførte, at den indenlandske Baconproduktion forøgedes med ca. 1 Mill. cwts., men Fremgangen var ikke vel underbygget. Da Priserne paa Foderstoffer i Slutningen af 1936 begyndte at stige, brød Kontraktordningen for 1937 sammen, og Produktionen er siden gaaet betydeligt tilbage.

Regeringen maatte i 1938 gennemføre en ny Lov (Bacon Industry Act, 1938), som giver saavel Producenterne som Slagterierne en fuldstændig Prisforsikring vedrørende Produktion og Salg.

I Henhold til Loven garanteres Producenterne en Pris for Baconsvin (sl. Vægt), der er ca. 8,5 Gange Prisen paa en Standardfoderblanding, og Slagterierne faar Erstatning, hvis Baconprisen falder under et vist Niveau — for 1939 94 sh 9 d pr. cwt.

Ved den nye Baconordning overtager Staten hele Risikoen for Svingningerne i Prisniveauet paa Foderstoffer og Bacon, og der kan i Henhold til Loven anvendes 1 Mill. £ til Gennemførelse af Prisforsikringen. Hvis Prisforholdet, hvad Tilfældet er i Øjeblikket, er gunstigere end de fastsatte Normer, skal Producenterne og Slagterierne indbetale Forskelsbeløbet til Statskassen.

Kontrakttegningen sidste Efteraar blev en Skuffelse, idet der kun kontraheredes ca. 1,5 Mill. Svin til Levering i 1939, medens Loven forudsætter, at der det første Aar kontraheres 2,1 Mill. Svin, det andet Aar 2,4 Mill. og det tredje Aar 2,5 Mill.

»The Pigs- and Bacon Marketing Schemes« har i de forløbne 5 Aar været udsat for en betydelig Kritik, og de opnaede Resultater med Hensyn til Forøgelse af Baconproduktionen er langtfra tilfredsstillende.

A n d r e F o r a n s t a l t n i n g e r. Der er udarbejdet Kommissionsforslag til »Marketing Schemes« for Afsætningen af Fedekvæg samt Æg og Fjerkræ, men Producenterne har ikke villet acceptere disse Forslag.

Med Hensyn til Fedekvæget er der gennemført en Lov, hvorefter der gives et direkte Statstilskud paa 5 sh pr. cwt. levende Vægt. Tilskudet har i Gennemsnit for de senere Aar udgjort ca. 50 sh pr. Kreatur, og det aarlige Statstilskud ligger mellem 4 og 5 Mill. £.

Spørgsmaalet om en Forøgelse af den indenlandske Planteproduktion har ogsaa været paa Dagsordenen, og i 1937 gennemførtes

»Agriculture Act, 1937«, som bemyndiger Landbrugsministeren til at give Tilskud til Dræning, Grundforbedring og Gødskning med det Formaal at øge Jordens Frugtbarhed.

I Henhold til Loven betaler Staten Halvdelen af Omkostningerne ved Jordens Kalkning og 25 pCt. af Udgifterne til Thomas-slagge, som anvendes paa de vedvarende Græsmarker, der udgør ca. 60 pCt. af det samlede Landbrugsareal.

Landmændene har i stor Udstrækning benyttet sig af de Fordele, som »Agriculture Act, 1937« giver, og Statstilskudet til de nævnte Foranstaltninger har indtil nu udgjort ca. 2 Mill. £.

Det fremgaar af foranstaaende Redegørelse, at det britiske Landbrug er beskyttet ved Told- og Importregulering (Kvoter), og at der desuden gives store direkte Statstilskud til Landbrugsproduktionen. Selv om de forskellige Foranstaltninger kun har virket i nogle faa Aar, er det rimeligt, at man allerede nu søger at konstatere de opnaaede Resultater.

I Lord Astor's Bog »British Agriculture« meddeles følgende Indekstal vedrørende Fremgangen i Storbritanniens Landbrugsproduktion:

1908	Indekstal	100
1925	»	100
1930—31	»	104
1934—35	»	123
1935—36	»	117
1936—37	»	122.

Den officielle Produktionsstatistik er benyttet som Grundlag for Beregningerne af de første tre Indekstal, medens Tallene for de senere Aar er baseret paa et vel underbygget Skøn.

Lord Astor gør med Rette opmærksom paa, at Beskyttelsesforanstaltningerne selv i en Kriseperiode har gjort det muligt at øge den indenlandske Landbrugsproduktion, men han føjer til, at den forøgede Produktion af Kød, Bacon, Mælk og Æg i Hovedsagen er baseret paa importerede Foderstoffer — Importen heraf steg fra 6,8 Mill. Tons i 1931 til 8,1 Mill. Tons i 1937.

Saavidt man kan skønne, er Netto-Landbrugsproduktionen ikke steget i Perioden 1931—37, og dette Forhold volder nogen Bekymring under Hensyn til Landets Forsvar, idet man er klar over, at det under en eventuel Krig vil være vanskeligt at opretholde Foderstofimporten.

EN PERMANENT LANDBRUGSPOLITIK.

Af det foregaaende fremgaar det, at de Foranstaltninger, der i de senere Aar er gennemført til Landbrugets Fremme, ikke har givet særlig gode Resultater, hverken med Hensyn til Forøgelse af Produktionen eller øget Beskæftigelse. Ca. 100.000 Landarbejdere er siden 1934 gaaet over til Industrien.

Den 5. December 1938 holdt Sir Reginald Dorman-Smith, der nu er Landbrugsminister, et Foredrag i The Farmers' Club »Agriculture's Place in our National Economy«, hvor han bl. a. udtalte: »We are suffering from the effects of piecemeal legislation and the farmers have not the remotest idea as to what the real intentions of the Government are«. Det vilde være nødvendigt, at Regeringen og Parlamentet traf en Afgørelse med Hensyn til Landbrugets Stilling inden for Samfundsøkonomien. De britiske Landmænd maatte sikres en Fortrinsstilling paa Hjemmemarkedet og et saadant Prisniveau for deres Varer, at der var et solidt Grundlag for en væsentlig Forøgelse af Landbrugsproduktionen. Sir Reginald mente, at Værdien af Landbrugsproduktionen burde forøges med ca. 100 Mill. £ aarlig, og dette stemmer i Hovedsagen med det Forslag, som Lord Addison har fremsat i »A Policy for British Agriculture«, hvor han regner med en gradvis Forøgelse paa indtil 50 pCt.

I de forløbne Aar har Nationaløkonomer, Forretningsmænd og Politikere advaret imod en drastisk Landbrugspolitik, idet man har henledt Opmærksomheden paa, at en stærk Forøgelse af den indenlandske Fødevarerproduktion vilde være til Skade for Industri, Handel og Skibsfart.

Dette Forhold understregede Premierminister Chamberlain i en stor Tale ved et politisk Møde i Kettering den 3. Juli 1938. Han udtalte bl. a.: »Jeg har hørt sige, at vi selv burde producere hele vort Forbrug af Fødevarer, men jeg ønsker at anføre nogle Grunde for, at dette Synspunkt er forkert. Selv om vi kunde dække vort Behov, vilde det blive et dyrt Eksperiment, og hvad vilde der iøvrigt ske? Først og fremmest vilde vi ruinere de Lande inden og uden for Imperiet, hvis økonomiske Eksistens er afhængig af vort Marked, og dette vilde medføre, at disse Lande ikke kunde købe vore Industriprodukter. Arbejdsløsheden her vilde stige, og Arbejdernes Købeevne gaa tilbage. I sidste Instans vilde det antagelig blive Landbruget, som kom til at lide mest under Følgerne af en drastisk Landbrugspolitik«.

Denne klare Udtalelse vakte megen Opsigt saavel i Landbrugs-kredse som inden for det konservative Parti. Skønt Mr. Chamberlain straks fremsatte en Forsikring om, at Regeringen fortsat vilde støtte Landbrugserhvervet, gav hans Udtalelse dog Anledning til, at Spørgsmaalet om en mere permanent Landbrugspolitik kom under livlig Debat i Pressen, ved Landbrugsmøder og i Parlamentet.

Den internationale Krise i September bragte Spørgsmaalet om Landets Forsyning med Fødevarer i Forgrunden, og det blev fremhævet, at Støtteforanstaltninger til Landbruget maatte indgaa som et Led i Oprustningsprogrammet. Det blev konstateret, at Befolkningens Mentalitet — Frygten for at sulte — kuldaster alle økonomiske og handelspolitiske Argumenter og Teorier.

Lord Addison skriver i »A Policy for British Agriculture« bl. a.: »Da jeg var Landbrugsminister, modtog jeg ofte Deputationer fra National Farmers' Union. Jeg kunde ikke lade være at tænke paa, at Medlemmerne af disse Deputationer vilde gavne denne store Landbrugsorganisation mere, hvis de anvendte lige saa megen Tid paa at udarbejde praktiske Forslag til Landbrugets Fremme som paa at finde Fejl ved de bestaaende Forhold«. Lord Addison understreger hermed, at Landbrugets Organisationer heller ikke har været i Stand til at formulere praktiske Forslag til en permanent Landbrugspolitik.

I en Piece »British Agriculture, 1938«, som blev udgivet i Oktober sidste Aar, har National Farmers' Union forsøgt at opstille et udførligt Program for den fremtidige Landbrugspolitik. Hovedkravene er, at der gennemføres:

- 1) en Prisenforsikringsplan for de vigtigste Landbrugsprodukter, som træder i Kraft, naar Priseniveauet er uforholdsmæssigt lavt (unduly low),
- 2) en effektiv Regulering af Importen, eventuelt gennem »commodity councils« (Produkt-Komitéer).

Disse Krav dannede Grundlaget for den offentlige Diskussion om Landbrugspolitikken, som fandt Sted sidste Efteraar. Landbrugsminister Morrison blev udsat for en skarp Kritik, fordi han ikke straks vilde give Tilslutning til den af National Farmers' Union foreslaaede Landbrugspolitik.

Efter at en af Mr. Morrison forelagt Mælkelov blev standset i Parlamentet den 1. December, blev hans Stilling som Minister vanskelig, og han maatte love at optage Forhandlinger med Land-

brugets Organisationer, særlig National Farmers' Union, om Landbrugssituationen.

Imidlertid kom Mr. Morrison ikke til at føre disse Forhandlinger, idet Landbrugsministerposten ved Rekonstruktionen af Ministeriet den 29. Januar blev besat med Sir Reginald Dorman-Smith. Formanden for The Farmers' Club, Mr. W. J. Cumber, udtalte i Anledning af Udnævnelsen, at Premierminister Chamberlain havde fundet det formaalstjenligt at optage »one of his greatest critics« i Kabinettet.

Som Præsident for National Farmers' Union i 1936 og 1937 og som Leder af Delegationen til Producent-Konferencen i Sydney i 1938 havde Sir Reginald været med til at formulere Landbrugets Krav til Regeringen, og det bliver nu hans Opgave som Landbrugsminister at opfylde disse. Det er forstaaeligt, at Sir Reginald under en Debat om Landbrugspolitikken i Parlamentet den 1. Februar understregede, at han ikke kunde gøre Mirakler, men han haabede dog ved Forhandling med Landbrugets Organisationer at blive i Stand til at formulere et Program for den fremtidige Landbrugspolitik.

Ved et Møde den 8. Marts i Parlamentets konservative Landbrugskomiteé udtalte Sir Reginald, at Grundlaget for en permanent Landbrugspolitik maatte være at stabilisere Priserne for den indenlandske Produktion paa et rimeligt Niveau, saa Landmændene med Tryghed kunde iværksætte en mere intensiv Dyrkning af Jorden og en Forøgelse af Landbrugsproduktionen som Helhed. Dette vilde nødvendiggøre Gennemførelse af en Prisforsikringsplan for de forskellige Landbrugsprodukter og endvidere Bemyndigelse til at regulere Importen. I indeværende Parlamentssamling er der allerede forelagt et Forslag vedrørende Æg og Fjerkræ (Poultry Industry Bill), og Landbrugsministeren har meddelt, at der snarest vil blive forelagt Lovforslag vedrørende Prisforsikring for Byg, Havre, Hvede, Mælk samt Faar og Faarekød.

Det er næppe sandsynligt, at de af Sir Reginald omtalte Planer angaaende Støtte til Landbrugserhvervet vil møde væsentlig Modstand i Parlamentet. Arbejderpartiet er ogsaa interesseret i en væsentlig Forøgelse af den indenlandske Landbrugsproduktion i Forbindelse med højere Løn for Landarbejderne og er indforstaaet med, at der gennemføres en Prisstabilisering.

Det er vanskeligt paa Forhaand at udtale sig om, hvilken Virkning en Prisforsikring vil faa paa Landbrugsproduktionen, før man ved, paa hvilket Priseniveau Stabiliseringen skal finde Sted.

Landbrugsminister, Sir Reginald Dorman-Smith har baade i Parlamentet og ved Møder fastslaaet, at det ikke er Regeringens Hensigt at garantere Landmændene Produktionsprisen plus en rimelig Fortjeneste. En saadan Garanti kan Parlamentet ikke give til et enkelt Erhverv. Der vil, for at bruge Ministerens egne Ord, blive gennemført Foranstaltninger »to ensure to farmers that, at the worst, the prices which they receive will not be allowed to fall so far as to involve them in a substantial loss on the working of their enterprise as a whole«. Det er saaledes ikke nogen særlig rundelig Garanti, som gives Landmændene, men Sir Reginald mener dog, at Prisforsikringen vil medvirke til at stabilisere og eventuelt øge Produktionen.

I »British Agriculture« skriver Lord Astor og Mr. B. Seebohm Rowntree, at der ikke kan ventes en større Produktionsforøgelse af Korn, Kød, Bacon, Smør og Ost, medens det vil være muligt at forøge Produktionen af Mælk, Æg og Fjerkræ samt Frugt og Grøntsager. Hvis denne Opfattelse er rigtig, kan vi foreløbig ikke vente større Overraskelser, selv om der gennemføres en mere effektiv og permanent Landbrugspolitik.
